

همکاری نظامی آمریکا و اسرائیل

مریم السادات امیر شاه کرمی*

پس از جنگ سرد در زمینه تسلیحات متعارف

۵۷

مقدمه

یکی از عمده‌ترین کمک‌های آمریکا به اسرائیل، کمک‌های تسلیحاتی است. اسرائیل همواره از جدیدترین جنگ افزارهای آمریکایی استفاده کرده است. واشنگتن، از بدو تشکیل رژیم صهیونیستی، راهبرد برتری نظامی این رژیم را دنبال نموده و در این راه، سیلی از کمک‌های نظامی خود را روانه اسرائیل کرده است. نوشتار پیش روی به بررسی همکاری و کمک نظامی آمریکا و اسرائیل می‌پردازد. به لحاظ زمانی، این نوشتار عمدتاً سال‌های پس از جنگ سرد (۱۹۹۱) را شامل می‌شود و از نظر ساختاری نیز بر دو محور تکیه دارد: نخست، حجم کمک‌های مالی-نظامی آمریکا جهت خرید تسلیحات به اسرائیل بررسی می‌شود، آنگاه تسلیحات آمریکایی موجود در یگان‌های سه گانه زمینی، هوایی و دریایی ارتش اسرائیل مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بدیهی است به دلیل گستردگی حجم این سلاحها، پژوهش پیش روی تنها به تسلیحات متعارف اسرائیل اشاره می‌کند و بررسی سلاح‌های هسته‌ای این رژیم مجال دیگری می‌طلبد. پیش از ورود به مدخل اصلی بحث، ذکر سابقه‌ای مختصر از پیشینه همکاری نظامی آمریکا و اسرائیل لازم به نظر می‌رسد.

* کارشناس ارشد روابط بین الملل و پژوهشگر مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه. مطالعات منطقه‌ای: اسرائیل شناسی-آمریکاشناسی، سال چهارم، شماره ۲، بهار ۱۳۸۲، صص ۷۴-۵۷.

نگاهی به پیشینه همکاری نظامی آمریکا و اسرائیل

پس از تصمیم ترومن در به رسمیت شناختن اسرائیل به عنوان یک دولت یهودی، کمکهای مالی آمریکا به سوی اسرائیل روانه شد. از این تاریخ (۱۹۴۸) به بعد، شاهد گسیل سیل عظیمی از کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل در قالب سلاح، وام و یا بودجه نظامی هستیم. از سال ۱۹۴۸ تا ۱۹۶۲ واشنگتن مقادیری سلاح نیمه سنگین و سبک به اسرائیل ارسال نمود، اما نقطه آغازین معاملات و مبادلات تسلیحات نظامی دو کشور، به سال ۱۹۶۲ باز می‌گردد.^۱ در این سال، کندی، رییس جمهوری وقت آمریکا با فروش سیستم موشک زمین به زمین، موسوم به «هاوک» به اسرائیل موافقت کرد. این موافقت به دنبال دستیابی مصر به سیستم موشکی زمین به هوای ساخت شوروی از نوع «اس ۲» صورت پذیرفت. در سال ۱۹۶۵، واشنگتن، نخستین نوع از تانکهای (M-4) «پاتون»^۲ را به اسرائیل فروخت. یک سال پس از آن، دولت جانسون اعلام کرد، آمریکا شماری از هواپیماهای «اسکای هوک» (F 4)^۳ را در اختیار اسرائیل قرار داده است.^۴ ارسال و فروش تسلیحات نظامی به اسرائیل از سوی آمریکا برای مدت کوتاهی به تعویق افتاد که عمده ترین دلیل آن، جنگ سال ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل بود. لیندون جانسون، رییس جمهور وقت آمریکا که تحت فشارهای شارل دوگل مجبور به توقف ارسال اسلحه به اسرائیل گشته بود، در محدودیت دیگری نیز قرار گرفت. تعدادی از کشورهای اروپایی دست به تحریم فروش اسلحه به اسرائیل زدند و در این میان از آمریکا نیز خواستند با آنها همداستان شود. اما این جریان چندان ادامه نیافت، زیرا در سال ۱۹۶۲ آمریکا کار ارسال محموله ای از هواپیماهای (F 4) را که دولت جانسون با اعطای آن موافقت کرده بود، آغاز کرد. در این مورد، وزیر جنگ آمریکا خطاب به رایبن، چنین گفت: «از این پس ما اساسیترین تأمین کننده سلاح اسرائیل خواهیم بود.»^۵ در جنگ اکتبر ۱۹۷۳ اعراب و اسرائیل، تل آویو نه تنها مقادیر زیادی اسلحه از آمریکا دریافت کرد، بلکه تعدادی از نیروهای نظامی اش را نیز تحت تعلیم و آموزش فشرده نظامیان ارشد آمریکا قرار داد.

در مارس ۱۹۷۵ به دنبال شکست واشنگتن در قانع ساختن اسرائیل برای عقب نشینی از صحرای سینا، دولت آمریکا تصمیم گرفت میزان ارسال کمکهای نظامی خود را

به اسرائیل کاهش دهد. علاوه بر آن، تل آویو مشکل مشابهی را در سال ۱۹۷۸ در زمان اشغال جنوب لبنان- عملیات لیتانی- و نیز سال ۱۹۸۱- زمانی که بگین الحاق جولان را به حاکمیت اسرائیل اعلام کرد- و همچنین سال ۱۹۸۲، هنگام اشغال لبنان تجربه نمود. در مورد اخیر، آمریکا برای مدتی از تسلیم ۷۵ فروند هواپیمای اف-۱۶ پیشرفته به اسرائیل خودداری ورزید. با وجود این در همه این سالها، اسرائیل از پشتیبانی آمریکاییان هم بی بهره نماند. برای نمونه، در سال ۱۹۷۸ تعدادی هواپیمای اف-۱۵ از سوی آمریکا در اختیار اسرائیل قرار می گرفت. پس از امضای توافقنامه کمپ دیوید میان مصر، اسرائیل و آمریکا، واشنگتن موافقت خود را با اعطای ۷ میلیارد دلار در سال به همراه مقادیری کمک نظامی به اسرائیل اعلام کرد.^۷ دولت ریگان نیز در سال ۱۹۸۱، امضای یادداشت تفاهمی را به منظور ایجاد چارچوبی دائمی برای گسترش استراتژیک روابط بلندمدت میان تل آویو- واشنگتن اعلام کرد.^۸ در سال ۱۹۸۵، واشنگتن ضمن تبدیل وامهای اعطایی به اسرائیل به کمکهای بلاعوض، سالانه مبلغ ۱٫۸ میلیارد دلار به عنوان کمک نظامی در اختیار اسرائیل قرار داد. در سال ۱۹۸۷ مدرنیزه کردن هواپیماهای «لاوی»- که به پیشنهاد اسرائیل و توسط ارتش آمریکا صورت می گرفت- متوقف گردید. دلیل این امر، افشای فعالیتهای یک جاسوس یهودی آمریکایی به نام جانانان پولارد بود که به نفع اسرائیل فعالیت می کرد.^۹ بروز چنین مشکلاتی درس عبرتی برای اسرائیل شد که نخستین اثر آن، تلاش تل آویو برای گسترش صنایع تسلیحاتی و فن آوری جنگی بود؛ به همین دلیل، اسرائیل امروز به یکی از کشورهای پیشرفته در صدور فن آوری و سلاح تبدیل شده تا جایی که ارزش صادرات تسلیحاتی اش به بیش از پنج میلیارد دلار در سال رسیده است. در حال حاضر، اسرائیل چهار قطعه اساسی از هواپیمای اف-۱۶ را می سازد و بسیاری از کشورهای عربی نیز از این هواپیما استفاده می کنند.^{۱۰} بی تردید، پیشرفت قابل ملاحظه اسرائیل در زمینه تهیه و تولید تسلیحات، بر اثر همکاری مستقیم و غیرمستقیم با ایالات متحده آمریکا به دست آمده است.

همکاری نظامی اسرائیل و آمریکا پس از جنگ سرد

۱. کمکهای مالی - نظامی آمریکا به اسرائیل

جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱ به اسرائیل فرصت داد تا کمکهای نظامی بیشتری از آمریکا دریافت کند. کنگره آمریکا تصویب کرد که هفتصد میلیون دلار برای خرید ادوات نظامی در اختیار اسرائیل قرار گیرد و همزمان، آمریکا اقدام به تجهیز بمب افکنهای عظیم الجثه (B52) خود به موشکهای هوا به زمین - (AGM142) ساخت اسرائیل - نمود.^{۱۱} علاوه بر این، نیروهای آمریکایی شرکت کننده در عملیات طوفان صحرا از هواپیماهای بدون خلبان ساخت اسرائیل به منظور گشت زنی هوایی و تصویربرداری از صحنه جنگ استفاده می کردند. از ره آوردهای دیگر جنگ خلیج فارس برای اسرائیل، دستیابی این رژیم به مازاد ادوات نظامی آمریکا پس از پایان جنگ بود. در این زمینه، مقادیر زیادی از بالگردهای آپاچی، بالگردهای حمل و نقل «هاوک»، سیستم پرتاب موشک و ضد موشک پاتریوت به طور رایگان در اختیار تل آویو قرار گرفت. همچنین، در مارس ۱۹۹۱ کنگره آمریکا به منظور جبران خساراتی که در جنگ خلیج فارس به اسرائیل وارد شده بود، رقمی معادل شصت میلیون دلار کمک اضطراری در اختیار اسرائیل قرار داد.^{۱۲} روزنامه جروزالیم پست در ضمیمه هفتگی اش - که اوایل جولای ۲۰۰۰ منتشر ساخت - ضمن اشاره به تاریخچه ای از حمایتها و کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل در این رابطه، چنین می نویسد: «بدون تردید، اسرائیل یک سرمایه استراتژیک برای آمریکا است که می توان با اتکا بر آن، منافع و اهداف کوتاه مدت و یا بلندمدت را تأمین نمود.»^{۱۳} آمارهای موجود از حجم گسترده مبادلات نظامی آمریکا و اسرائیل، دلیلی بر این مدعاست. در سال ۱۹۹۴، واشنگتن با فروش هواپیماهای (F51) شاندر - که مدرن ترین هواپیماهای تاکتیکی جنگنده بمب افکن می باشد - به رژیم صهیونیستی موافقت کرد. در رابطه با کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل، گزارش سالیانه وزارت خارجه آمریکا قابل توجه و دقت است. در سال ۱۹۹۸، وزارت خارجه این کشور ضمن انتشار گزارش سالیانه خود درباره خریدهای تسلیحاتی به کمکهای جدید آمریکا به اسرائیل برای برنامه مدرن سازی درازمدت دفاعی این کشور، نکاتی را متذکر گردید. در این گزارش آمده که

◆ فصلنامه مطالعات منطقه‌ای

بر اساس قرارداد «وای»، هزینه کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل نه تنها کاهش نمی یابد، بلکه طی هشت تا ده سال آینده افزایش نیز می یابد. اسرائیل نیز اجازه دارد بیش از ۲۷ درصد از کمکهای دریافتی از آمریکا را برای تولید تسلیحات داخلی خود به کار گیرد.^{۱۴} بر همین اساس در سال ۱۹۹۹، واشنگتن نخستین پایگاه موشک ضد موشک (ATBM) را در اختیار اسرائیل قرار داد. جان بیکر، وزیر خارجه آمریکا هنگام دیدار از اسرائیل در سال ۱۹۹۶ گفته بود: «آمریکا یکصد میلیون دلار برای فعالیتهای ضد تروریستی، ۲۰۰ میلیون دلار برای استقرار سیستم ضد موشکی آرو و ۵۰ میلیون دلار برای ساخت سلاحهای لیزری در اختیار اسرائیل خواهد گذاشت.»^{۱۵}

اسرائیل همچنین با کمک آمریکا اجرای برنامه توسعه تواناییهای نظامی خود را پیگیری می کند. در حالی که تل آویو در سال ۱۹۹۹، قراردادی را با واشنگتن برای خرید ۵۰ فروند جنگنده از نوع اف-۱۶ آی^{۱۶} به ارزش ۲٫۵ میلیارد دلار به امضا رسانده بود در سال ۲۰۰۰ نیز قراردادی از نوع مشابه برای خرید ۵۰ فروند هواپیمای دیگر با آمریکا به امضا رساند. گفتنی است هواپیماهای اف-۱۶ آی، مدل جدیدی از جنگندههای معروف اف ۱۶ فالکون هستند که هم اکنون ستون فقرات نیروی هوایی اسرائیل را تشکیل می دهد. هزینه خرید این هواپیما به طور کامل از محل کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل تأمین می شود. با اجرای این دو قرارداد، مجموع هواپیماهای جنگنده اف-۱۶ در ارتش اسرائیل به ۴۰۰ فروند بالغ خواهد شد. تمامی این هواپیماها تا سال ۲۰۰۶-۲۰۰۵ به اسرائیل تحویل داده می شوند.^{۱۷} در سال ۲۰۰۱، اسرائیل بر پایه قراردادی که برای خرید تسلیحات و جنگ افزار با آمریکا امضا کرده بود (۲۰۰۰) مبادرت به خرید تجهیزات نظامی گوناگونی از آمریکا نمود که مهمترین آن خرید ۹ فروند بالگرد آپاچی است. با این خرید، مجموع بالگردهای آپاچی در ارتش اسرائیل به بیش از ۵۰ فروند رسیده است. قرارداد تسلیحاتی مذکور همچنین شامل خرید ۲۴ فروند بالگرد حمل و نقل از نوع هاوک می شود. در زمینه صنایع نظامی داخلی نیز اسرائیل تولید مدل پیشرفته تری از تانک مرکاوا را با نام مرکاوا-۴ آغاز کرد. ارتش اسرائیل در حال حاضر حدود ۱۵۰۰ دستگاه تانک از نوع مرکاوا ۱، ۲ و ۳ در اختیار

دارد.^{۱۸} اسرائیل همچنین با همکاری آمریکا مشغول استقرار سیستم دفاع موشکی ضد موشک‌های بالستیک موسوم به آرو است که از پانزده سال پیش آغاز شده است.^{۱۹} نیروهای اسرائیلی هم اینک در حال راه اندازی سایت موشکی در پایگاهی واقع در حوالی تل آویو هستند که به موجب توافقنامه تولید مشترک با آمریکا، این کشور دو سایت از این سیستم را در اسرائیل مستقر خواهد کرد.^{۲۰} هم اینک آمریکا تأمین مالی برنامه نیروی دریایی اسرائیل را با هدف تولید پنج فروند کشتی حفاظت موشکی از نوع ساعر-۵ به ارزش تقریبی یک میلیارد دلار برعهده دارد. این کشتیها در کارخانه کشتی سازی آمریکا تولید و به ناوگان دریایی اسرائیل تحویل داده می شود.^{۲۱} در برنامه زیردریایی دلفین نیز سه فروند از این نوع زیردریایی به ارزش حدود یک میلیارد دلار در آمریکا و با هزینه این کشور ساخته شد و در اختیار اسرائیل قرار گرفت. به طور معمول، اسرائیل، سالیانه ۱٫۸ میلیارد دلار کمک نظامی از آمریکا دریافت می کند. علاوه بر این، کمکهای جانبی نیز بر این رقم افزوده می شود. هم اینک شرکت لاکهید مارتین ضمن انعقاد قراردادی به ارزش ۲٫۶ میلیارد دلار، اقدام به فروش جنگنده (F16) به این کشور نموده و به این منظور نهصد میلیون دلار در اسرائیل سرمایه گذاری کرده است.^{۲۲} شرکت بوئینگ نیز درازای خرید جنگنده اف-۱۵ به وسیله اسرائیل، ۷۵۰ میلیون دلار در این کشور سرمایه گذاری کرده است.^{۲۳} براساس نتایج حاصله از تحقیقات کنگره آمریکا در نیم قرن گذشته، کل کمکهای آمریکا به اسرائیل، رقمی معادل ۸۱٫۳ میلیارد دلار بوده است. در سالهای اخیر، اسرائیل کمکهای نظامی و اقتصادی فراوانی از آمریکا دریافت نموده است. طی دهه گذشته نیز بودجه خارجی اسرائیل ۱۸٫۲ میلیارد دلار بوده است. هفده درصد از کل کمک خارجی آمریکا به اسرائیل تعلق می گیرد. جرج بوش، رییس جمهور آمریکا قول داده است که در سال ۲۰۰۳، ۲٫۷۶ میلیارد دلار کمک مالی در اختیار تل آویو قرار دهد که به این میزان، ۲٫۱ میلیارد دلار به عنوان بودجه نظامی و ۶۰۰ میلیون دلار تحت عنوان کمک اقتصادی نیز افزوده شده است.^{۲۴}

اسرائیل یکی از بزرگترین وارد کنندگان اسلحه از آمریکا است. برپایه گزارش سنای آمریکا در یک دهه گذشته، آمریکا ۷٫۲ میلیارد دلار اسلحه و تجهیزات نظامی به اسرائیل

فروخته است که از این رقم، ۶۷۲ میلیون دلار به واسطه کمک مستقیم و بیش از ۶٫۵ میلیارد دلار از طریق برنامه بودجه نظامی خارجی در اختیار اسرائیل قرار گرفته است. علاوه بر این، ۲۸ میلیون دلار نیز جهت خرید تسلیحات ضد تروریستی از ایالات متحده به اسرائیل پرداخت گردیده است.^{۲۵} کمک به پروژه در حال اجرای توسعه و ساخت موشک ضد موشک، به نام آرو به مبلغ ۶۲۵ میلیون دلار و تانک مرکاوا به مبلغ ۲۰۰ میلیون دلار از دیگر کمکهای مالی- نظامی آمریکا به اسرائیل است. در ساخت تانک مرکاوا ۴ از موتورهای دیزل (V-12) وی-۱۲ آلمان استفاده شد که این امر تحت نظارت و تأیید شرکت آمریکایی جنرال دینامیک صورت گرفت.^{۲۶} در کنار این کمکهای عظیم مالی- نظامی، آمریکا تسلیحات و تجهیزات بسیاری نیز خارج از برنامه کمک نظامی در اختیار اسرائیل قرار داده است. در فاصله سالهای ۲۰۰۱-۱۹۹۴، بسیاری از تسلیحات مورد نیاز اسرائیل، از سوی آمریکا تهیه گردیده و در اختیار این کشور قرار گرفته است^{۲۷} که برخی از آنها عبارتند از: تفنگ M-16 به تعداد ۴۴۷۴۴ قبضه، نارنجک انداز ضد تانک مدل M-204 به تعداد ۲۴۶۹ قبضه و مسلسل کالیبر M-2.50 به تعداد ۱۵۰۰ قبضه.^{۲۸} کمکهای فراوان آمریکا به اسرائیل از حیث مالی، نظامی و اقتصادی برای تل آویو بسیار مهم است. سیل عظیم بودجه نظامی آمریکا به اسرائیل، موجب توسعه و پیشرفت تکنولوژی نظامی و تسلیحاتی این رژیم شده و باعث تصعید فرآیند نظامی گری در این کشور شده است. تسلیحات آمریکایی که هم اکنون در اختیار اسرائیل قرار دارد، بسیار متنوع بوده، از حجم بالایی برخوردار است. هم اینک ۳۸ درصد از تانکها، ۶۵ درصد از نفربرها، ۲۸ درصد از توپهای ثابت^{۲۹} و ۷۲ درصد از توپهای متحرک اسرائیل، ساخت آمریکا است.^{۳۰} علاوه بر آن، سایتهای موشکهای تاکتیکی و سیستم موشکهای هدایت شونده ضد تانک و هواییما و دستگاههای مراقبت بسیار پیشرفته را باید نام برد. نظر به اهمیت این مبحث، انواع سلاحهای آمریکایی مورد استفاده ارتش اسرائیل تشریح می گردد.

۲. تسلیحات آمریکایی در یگانهای سه گانه ارتش اسرائیل

۲-۱. تسلیحات آمریکایی در نیروی زمینی اسرائیل

این سلاحها شامل مسلسلها، تانکها و نفربرهای زرهی، توپهای متحرک و غیر متحرک، موشک انداز، پرتاب کننده های غیر ارتجاعی، موشک ضد هوایی و موشک هدایت شونده زمین به هوا می شود.

الف. تانکها و نفربرهای زرهی

نیروی زرهی ارتش اسرائیل در مجموع، ۴۰۹۵ دستگاه تانک در اختیار دارد که از این میان حدود ۱۵۲۵ دستگاه تانک اصلی آن ساخت آمریکا است که عبارت است از: پاتون A.5.M48، ۲۳۵ دستگاه، M-60 که مشابه پاتون است و تعداد آن ۴۰۰ دستگاه است. A.1M60 ۶۰۰ دستگاه که این نوع صورت پیشرفته تانکهای پاتون است. از انواع دیگر تانکهای آمریکایی که در اختیار ارتش اسرائیل قرار دارد، تانک A.3M6 است که مدل پیشرفته ای از تانکهای نوع خود به شمار می آید و با مجهز بودن به سیستم فرماندهی و دستگاهی برای اندازه گیری ساخت، قادر است به وسیله لیزر تا پنج هزار متر را اندازه گیری کند.^{۳۱}

ب. توپهای معمولی

در حال حاضر، ارتش اسرائیل مجهز به ۱۵۵۰ عرّاره توپ ثابت و متحرک است که ۹۰۶ عرّاره آن ساخت آمریکا است. بر همین اساس، بیش از نیمی از توپخانه های متحرک رژیم صهیونیستی، ساخت آمریکا بوده و ۲۸ درصد از توپخانه های ثابت نیز همین وضعیت را دارند.^{۳۲} تعداد و نوع توپهای آمریکایی که در اختیار اسرائیل قرار دارد در جدول شماره ۴ آمده است.

ج. موشک اندازها

هم اینک ۹ سایت موشکی از نوع ۲۲۷ MILRS میلیمتری و بیست سایت موشکی از نوع لانس (Clance MGM52) در اختیار ارتش اسرائیل قرار دارد. نوع نخست، قرار است

موشکهای دوربرد غیر هدایت شونده را پرتاب کند و از آتش نیروهایی در حجم یک تیپ یا لشکر حمایت کند. نوع دوم در پرتاب موشکهای زمین به زمین مورد استفاده قرار می‌گیرد و از سال ۱۹۸۶ به ارتش اسرائیل تحویل داده شده است.^{۳۳}

د. تسلیحات موشکی هدایت شونده

نیروی زمینی ارتش اسرائیل از دو نوع سیستم موشکی موسوم به «تاو»^{۳۴} و «دراگون»^{۳۵} استفاده می‌کند که هر دو ساخت آمریکا است.

۶۵

ه. پرتاب کننده های غیر ارتجاعی

تنها یک شکل از این گونه تسلیحات در اختیار نیروی زمینی ارتش است که شامل توپهای ۱۰۶ میلیمتری M40 است و تعداد آن بالغ بر ۲۵۰ عراره می‌شود.^{۳۶}

و. توپ ضد هوایی

نیروی زمینی اسرائیل از دو نوع توپ ضد هوایی ساخت آمریکا استفاده می‌کند. این دو نوع توپ به ترتیب از نوع M-163 و فالکون M-767 است. نوع نخست، قادر به حرکت و جابه‌جایی است و نوع دوم، نمونه پیشرفته از M-163 بوده، دارای تمام تواناییهای فنی بجز قدرت حرکت است.^{۳۷}

ز. موشک ضد هوایی

در حال حاضر، ارتش اسرائیل مجهز به سیستم MT1 ساخت آمریکا است که از نوع سیستم زمین به هوای چاربال است. این سیستم از دو بخش اصلی تشکیل شده است: بخش متحرک با یک زرهپوش و محور حرکتی زنجیری از نوع M730 و سایت موشکی از نوع M54.

ح. موشکهای هدایت شونده MT زمین به هوا

واحدهای زمینی ارتش اسرائیل از موشکهای زمین به هوای MT استفاده می کنند. این موشک، توسط یک فرد به سوی هواپیماهایی که در ارتفاع پایین پرواز می کنند، شلیک می شود. اسرائیلی ها از دو نوع این سلاح موشکی استفاده می کنند: ۹۰۰ موشک هدایت شونده از نوع MT (Eyered) و تعداد نامشخصی نیز از نوع استینگر^{۳۸} که موشکی سبک و هدایت شونده است.

۲-۲. تسلیحات آمریکایی نیروی دریایی اسرائیل

نیروی دریایی اسرائیل به لحاظ خود کفایی در ساخت جنگ افزارهای دریایی، کمتر از جنگ افزارهای آمریکایی بهره می گیرد و تنها دو نوع جنگ افزار خارجی در نیروی دریایی اسرائیل موجود است: یکی، موشکهای «هارپون» و دیگری، بالگردهای «دوین». موشک انداز هارپون^{۳۹} دریا به دریا است و طی دومرحله در سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ به ارتش اسرائیل داده شده است و شمار آن بالغ بر صد فروند می شود. پنج فروند بالگرد از نوع دوین^{۴۰} نیز برای هدف گیری بالاتر از سطح افق به کار می رود. نخستین نوع از این بالگردها در شرکت فرانسوی «ایروسباسیال» ساخته شد.

۲-۳. تسلیحات آمریکایی در نیروی هوایی اسرائیل

اهرم اصلی اقدامات تهاجمی ارتش اسرائیل، نیروی هوایی این کشور است که نقش تعیین کننده ای در جنگ با اعراب ایفا می کند. به طور میانگین، نیروی هوایی اسرائیل نیمی از بودجه نظامی را به خود اختصاص داده و مسئولان اسرائیل همواره در صدد تقویت و تجهیز آن هستند.

الف. هواپیماهای جنگی و جنگنده بمب افکنها

این نوع هواپیماها، ستون فقرات نیروی هوایی ارتش اسرائیل را تشکیل می دهند و انواع متعددی دارند. در جدول شماره ۵ فهرستی از انواع و تعداد آنها آورده شده است.

◆ فصلنامه مطالعات منطقه ای

ب. هواپیماهای جنگ الکترونیک

این هواپیماها در اموری چون شناسایی و پاتکهای الکترونیکی مورد استفاده قرار می‌گیرند. هواپیماهای ۷۰۷ که اصولاً غیر نظامی و چند منظوره هستند، به این منظور به تجهیزات الکترونیک مجهز می‌شوند. همچنین ارتش اسرائیل این هواپیماها را به تانکهای سوخت مبدل می‌نماید تا عملیات سوخت‌رسانی به هواپیماهای جنگی در حال پرواز را انجام دهند.

۶۷

ج. هواپیماهای شناسایی

این هواپیماها از نوع (RF-4E) و (DF-15) و همگی ساخت آمریکا هستند و دستگاههای ردیابی و تصویر برداری آنها توسط اسرائیل ساخته شده است.

د. هواپیماهای ترابری

ارتش اسرائیل از هواپیماهای بوئینگ ۷۰۷ به عنوان هواپیماهای ترابری استفاده می‌کند. این هواپیماها با تغییراتی که در آنها ایجاد شده، قادر هستند مقادیر زیادی بار حمل کنند. علاوه بر این، تعدادی هواپیمای ترابری Hercules نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ه. هواپیماهای ارتباطی

نیروی هوایی اسرائیل از سی فروند هواپیما جهت ارتباطات استفاده می‌کند که دو فروند از آنها از نوع ایلاندر، بیست فروند از نوع سیسنا و هشت فروند هم از نوع کوبین ایر ۸۰ است؛ اما به طور کلی بیشتر از هواپیماهای سیسنا^{۴۱} استفاده می‌کند. این هواپیما با یک موتور و قدرت ۲۳۰ اسب بخار در اموری چون نظارت و ایجاد ارتباطات تاکتیکی به کار می‌رود.^{۴۲}

و. بالگردهای تهاجمی توپ دار

نیروی هوایی اسرائیل، ۱۱۶ بالگرد تهاجمی ساخت آمریکا دارد. این بالگردها از انواع (AH-2F) (AH-60A) و هیوز بوده، قادرند ماموریت‌های تهاجمی مختلف زمینی و دریایی را انجام دهند.^{۴۳}

ز. بالگردهای ترابری نظامی

ارتش اسرائیل حدوداً ۱۰۶ فروند از بالگردهای ترابری نظامی را در اختیار دارد. ۴۲ فروند از نوع (53.DSikorsky)^{۴۴}، ۱۰ فروند از نوع (UH60)^{۴۵}، ۵۴ فروند از نوع (Bell 206)^{۴۶} و ۲ فروند از نوع (AH-65.A)^{۴۷}.

ح. موشک‌های هدایت شونده (هوا به زمین)

این موشک‌ها همگی ساخت آمریکا هستند و در نوع خود از پیشرفته‌ترین مدل‌های موجود به شمار می‌آیند و عبارتند از: موشک ماوریک^{۴۸} که یک موشک دوربرد هوا به زمین است. موشک هارپون^{۴۹} که ضد کشتی بوده و در تمامی اوضاع جوی قابلیت کاربرد دارد. موشک آمریکایی شرایک^{۵۰} که ضد رادار است، این موشک (هوا- زمین- سطح)، ردیاب فرکانس‌های رادار است. موشک استاندارد^{۵۱} ضد رادار: این موشک هوا به زمین بوده، ردیاب فرکانس‌های رادار است در حقیقت، صورت تعدیل شده موشک شرایک می‌باشد. موشک هیل فایر^{۵۲} که نام این موشک هوا به زمین ضد تانک بانام بالگردهای آپاچی عجین شده است.^{۵۳}

و. موشک‌های هدایت شونده (هوا به هوا)

موشک آمریکایی اسپارو^{۵۴} توسط رادار به شکلی نیمه فعال هدایت می‌شود. این موشک، کلاهکی با انفجار شدید دارد و در هر شرایط جوی می‌توان از آن علیه هر نوع هواپیما و در هر ارتفاع و سرعتی استفاده کرد.

نتیجه گیری

همکاری و کمک نظامی - تسلیحاتی آمریکا و اسرائیل، نقطه آغازین و سپس اوج فرآیند میلیتاریسم در خاورمیانه است. آمار، ارقام و اطلاعات ارایه شده و تحلیلهایی که در پی آن آمد، حاکی از پشتیبانی همه جانبه و بی دریغ واشنگتن از اسرائیل است که در ابعاد مختلف نظامی، اقتصادی و سیاسی متجلی گشته است. در حال حاضر، اسرائیل بالاتر از حجم نیازهای خود کمک دریافت می کند. سه چهارم کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل به شکل جنگ افزارهای نظامی و بقیه به صورت بودجه در اختیار تل آویو قرار می گیرد. جداول صفحات بعد، نمایانگر این مطلب است و نشان می دهد ایالات متحده، تأمین کننده اغلب هزینه ها و تسلیحاتی است که اسرائیل در اختیار دارد. آمریکا با تبدیل اسرائیل به کشوری پیشرفته از نظر فناوری نظامی می تواند ضمن تقویت منافع خود در خاورمیانه، اطلاعات طبقه بندی شده فراوانی را از سلاحهای موجود در اختیار گروههای عربی نظیر حماس و یا برخی کشورهای متخاصم خود در خاورمیانه، دریافت نماید. □

جدول شماره ۱

برخی تسلیحات ساخت آمریکا، موجود در اسرائیل ^(۱) ۱-۱ هواپیماهای جنگنده			
نوع هواپیما	تعداد	کارخانه سازنده	قیمت هر واحد
فانتوم اف-۴ ای ^(۳)	۵۰	بویینگ ^(۶)	۱۸۰۴ ^(۲)
ایگال اف ۱۵ ^(۴)	۹۸	بویینگ	۳۸
فالكون اف-۱۶ ^(۶)	۲۳۷	لوکهدمارتین ^(۷)	۳۴۰۳

1. [http://www.antiwar.com/org/israel weapons. html](http://www.antiwar.com/org/israel%20weapons.html)

۲. میلیون دلار

3. f-4Ephantom.

این نوع از فانتوم مجهز به دفاع الکترونیکی است

4. F-15Eagle

هواپیمای مافوق صوت جنگنده با قابلیت پرواز در هر شرایط جوی.

5. F-16 Fighting Falcon

6. Boeing

7. Lockheed Martin

جدول شماره ۲

۲-۱ بالگردها			
نوع بالگرد	تعداد	کارخانه سازنده	قیمت هر واحد
آپاچی آ.اچ.۶۴ ^(۱)	۴۲	بویینگ	۱۴٫۵ ^(۲)
کبدا	۵۷	بل تکسرون ^(۲)	۱۰٫۷
بالگردان سنگین سی.اچ.۵۳-دی ^(۳)	۳۸	سیکورسکای ^(۴)	۱۱۰۳
بلک هاوک ^(۵)	۲۵	سیکورسکای	۱۱

1. AH-64 Apache Attack

2. Bell Textron

3. CH-530 Sea Stallion

4. Sikorsky

5. Black hawk

◆ فصلنامه مطالعات منطقه‌ای

جدول شماره ۳

۷۱

۳-۱ موشکها		
قیمت هر واحد	کارخانه سازنده	نوع موشک
۱۷۰۰۰-۱۱۰۰۰۰	رایتون	ماوریک ^(۱) (موشک هدایت شونده) آ.جی.ام. ۶۵
۴۰۰۰۰	بویینگ	هلی فایر آ.جی.ام. ۱۱۴ ^(۲)
۱۸۰۰۰۰	هیوجیز ^(۴)	تاو ^(۳)
۱۲۵۰۰۰	رایتون	اسپاردو آ.ای.ام. ۷ ^(۵)
۸۴۰۰۰	رایتون	سایدویندر آ.ای.ام. ۶ ^(۶)
	رایتون و لوکهد مارتن	پاتریوت ^(۷)
۷۲۰۰۰۰	بویینگ	موشک ضد کشتی هدایت شونده ^(۸)

1. Maverick AGM 65
2. Hell fire AGM 114
3. Tow
4. AIM 7 Sparrow: hughes
5. AIM 120 B AMRAAM
6. Patriot
7. Harpoon Anti-ship-Missile

◆ فصلنامه مطالعات منطقه‌ای

جدول شماره ۴

تعداد و انواع توپهای آمریکایی ارتش اسرائیل*

تعداد	نوع توپ
۷۹۶**	توپ متحرک
۵۳۰	توپ ۱۵۵ mm ^(۱)
۲۳۰	توپ ۱۷۵ mm ^(۲)
۱۱۰	توپ ۱۵۵ mm ^(۱)
۱۱۰	توپ متحرک
۳۰۰	توپ ۲۰۳ mm ^(۳)
۵۰	توپ ثابت

* واحد شمارش توپ «عراده» است.

** این آمار و آمار موجود در جدول شماره تأمؤخ
۱۳۸۱/۵/۱ (2002/7/23) استخراج شده است.

1. A. 1/A.2 M109

2. M 110

3. M 110

4. M 101

5. A1 M 114

جدول شماره ۵

هوایماهای جنگی و جنگنده بمب افکنها*	
تعداد	نوع هواپیما
۱۸۰	اسکای هاوک آ. ۴. ان ^(۱)
۷۵	فانتوم اف ۱۴ ای ^(۲)
۶۳	اف ۱۵ ^(۳)
۲۰۵	اف ۱۶ ^(۴)

* سایت ارتش آمریکا موجود در شبکه اینترنت.

WWW. army.MilUSA. SSI

1. A-4N Skyhawk

از تعداد مذکور، ۵۰ فروند در واحدهای عمل کننده فعالیت می کنند و
۱۳۰ فروند در آشیانه نگهداری می شوند.

2. F4. E Phantom

۲۵ فروند از آنها از نوع اصلی و ۵۰ فروند نیز از نوع 2000-K4E
می باشد که توسط اسرائیل تولید شده اند.

۳. از انواع (D,C,B,A) است از میان این جنگنده ها
EAACIE F-15C از کاربرد بیشتری در دفاع و تهاجم برخوردار
است.

۴. از انواع (D,C,B,A) که نوع A کاربرد بیشتری دارد

◆ فصلنامه مطالعات منطقه ای

پاورقیها:

1. <http://www.motherjones.com/arms/israel.html>
2. Patton M-48.
3. Skyhook F-4
4. <http://www.fas.org/asmp/profiles/israel.htm>.
5. <http://commondreams.org/views02/0509-07.htm>.
6. <http://www.guardian.co.uk/israel/story.html>.
7. <http://www.csmonitor.com.2002/09/23.po4so2.usm/html>.
8. *Ibid.*
9. <http://www.idf.il>.
10. <http://www.washingtoninstitute.org>
۱۱. برای اطلاع بیشتر در این مورد رجوع کنید به: نیویورک تایمز، ۱۸ آوریل ۲۰۰۲.
12. <http://www.foreignpolicyinfocus.org>
13. <http://www.jerusalempost.com>.
۱۴. برای اطلاع بیشتر در این مورد رجوع کنید به: گزارش سالانه وزارت امور خارجه ایالات متحده که در سال ۱۹۹۸ انتشار یافت.
15. <http://www.janes.com>
16. F-16I
17. <http://www.janes.com>
18. <http://www.idf.il>.
19. <http://www.guardian.co.uk/story.html>
20. Journal of Palestinian studies Vol. XXXI, No. 2002.
21. <http://www.Zmag.org/shalohate.html>.
22. <http://www.haaretz.com>
23. <http://www.idf.il>.
24. <http://www.janes.com>
۲۵. برای اطلاع بیشتر رجوع کنید به گزارش منتشره از سوی مجلس سنای ایالات متحده (۲۰۰۱)
26. <http://www.Fas.org>.
۲۷. گزارش شبکه خبری سی.ان.ان، ۲۷ جولای ۲۰۰۲.
28. <http://www.Janes.com>
۲۹. منظور، کلیه توپهائی است که خود قادر به حرکت نبوده و برای نقل و انتقال آنها، باید یدک شوند.
۳۰. نداء القدس، سال سوم، شماره ۱۶۵/۱۳۸۱/۵.
31. <http://www.idf.il>.
32. <http://www.Middleeastonline.com>
33. <http://www.armyMilUSA:SSIcopernic>.
34. Toww BBM 71.
35. Dragon FGM 77.

36. <http://www.janes.com>

37. *Ibid.*

38. Stinger

39. Harpoon

40. G.S.A 366.

41. CESSNA.

43. www.idf.il.

۴۴. این بالگرد قادر به حمل ۳۸ سرباز با تمامی تسلیحات یا حداکثر ۶۳ سرباز است. همچنین باری به وزن ۹۵۰۰ کیلوگرم را از بیرون در مسافتی کوتاه حمل می کند.

۴۵. این بالگرد پس از جنگ خلیج فارس از سوی آمریکا به اسرائیل تحویل داده شد.

۴۶. بالگردی چند منظوره برای ترابری سبک.

۴۷. از بالگردهای قدیمی آمریکا که در ارتش اسرائیل به منظور بازرسی و نجات مورد استفاده قرار می گیرد.

48. Maverick AGM-56

49. Harpoon AGM-84A

50. AGM-45 Shrike

51. AGM 78. Standard.

52. AGM 114. Hell Fire.

53. www.Janes.com.

54. Sparrow. AIM-9.